

СЪВКУПНИ РАЗХОДИ

СТРУКТУРА НА ТЕМАТА Структура на съвкупните разходи. Разходи за потребление и спестяване: функция на потреблението и функция на спестяването. Пределни склонности към потребление и към спестяване. Разходи за инвестиции: функция на автономните инвестиции. Правителствени разходи: функция на автономните правителствени разходи. Чист износ: функция на чистия износ. Обобщаваща функция на съвкупните разходи. Кратка характеристика на структурата на съвкупните разходи в България.

ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ

Съвкупни разходи - изразяват основните тенденции, свързани с равнището и структурата на съвкупното търсене. Включват няколко основни компонента - разходи на домакинствата за потребление, разходи на частния бизнес за инвестиции, правителствени разходи и разходи на чужденците (чист износ).

Потребление - процес на използване на благата за задоволяване на физиологичните, икономическите, социалните и духовните потребности на домакинствата (индивидите).

Разходи за потребление - паричните разходи от текущия разполагаем доход, които домакинствата извършват за осигуряване на необходимите блага за текущо потребление.

Спестяване - част от текущия разполагаем доход, която не се използва за текущо потребление, а за осигуряване на бъдещи потребности. Спестяването е текущо ограничаване на потреблението.

Автономно потребление - размерът му не зависи от равнището на текущия разполагаем доход. Определя се, когато $DPI(Y)=0$.

Функция на потреблението - изразява зависимостта между изменението на текущия разполагаем (съвкупен) доход и изменението на разходите за потребление. От тази връзка се определя формирането на отрицателно, нулево и положително спестяване.

Основен психологически закон на Кейнс - изразява как се формира склонността към потребление при растеж на дохода.

Функция на спестяването - изразява зависимостта между изменението на текущия разполагаем (съвкупен) доход и изменението на размера на спестяването. От тази връзка се определя формирането на отрицателно, нулево и положително спестяване.

Пределна склонност към потребление (MPC) - определя се като отношение между едно допълнително изменение на разходите за потребление, предизвикано от допълнително (пределно) изменение на разполагаемия доход с една допълнителна единица.

Пределна склонност към спестяване (MPS) - определя се като отношение между едно допълнително изменение на спестяването, предизвикано от допълнително (пределно) изменение на разполагаемия доход с една допълнителна единица.

Наклон на функцията на потреблението - определя се от MPC.

Наклон на функцията на спестяването - определя се от MPS

Автономни инвестиции - размерът им не зависи от измененията в обема на съвкупното производство (съвкупния доход)

Производни инвестиции - размерът им зависи от измененията в обема на съвкупното производство.

Функция на автономните инвестиции - изразява независимост на инвестициите от величината на текущия съвкупен вътрешен доход. Има нулев наклон.

Автономни правителствени разходи — размерът им не зависи от измененията на текущия съвкупен доход.

Детерминанти на правителствените разходи - фактори, които определят величината на правителствените разходи при равни други условия.

Функция на автономните правителствени разходи - изразява независимост на правителствените разходи от размера на текущия съвкупен доход. Има нулев наклон.

Чист износ - израз на чистите разходи на чужденците, потребяващи част от съвкупния вътрешен продукт на други държави. Определя се като разлика между общия износ и общия внос.

Функция на износа - изразява независимост, автономност на износа от съвкупния вътрешен доход - Y

Функция на вноса - изразява зависимостта на вноса от измененията в

съвкупния вътрешен доход.

Пределна склонност към внос - определя как се изменя склонността към потребление на чуждестранни стоки в резултат от изменение на съвкупния вътрешен доход с една допълнителна единица.

Детерминанти на чистия износ - комбинация от детерминантите на износа и вноса. Тъй като вносът се формира в зависимост от измененията в съвкупния вътрешен доход, от това следва, че и чистият износ е функция от Y

Функция на чистия износ - формира се като резултативна от функциите на износа и на вноса. Има отрицателен наклон.

Обобщаваща функция на съвкупните разходи - сбор от функциите на компонентите на съвкупните разходи —разходите за потребление, разходите за инвестиции, правителствените разходи и чистия износ.

МАКРОИКОНОМИЧЕСКО РАВНОВЕСИЕ ПРИ ПОСТОЯННИ ЦЕНИ. КЕЙНСИАНСКИ МОДЕЛ

СТРУКТУРА НА ТЕМАТА

Макроикономическо равновесие: определение и подходи при изследването му. Кейнсианска концепция за макроравновесие. Модел на равновесие чрез разходите за потребление и инвестиции ($Y = C + I$); графичен анализ. Модел на равновесие чрез спестяване и инвестиции ($S = I$); графичен анализ. Ефект от изменение на инвестициите. Мултипликатор - принцип на действие. Уравнение на крайните прирасти.

ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ

Макроикономическо равновесие - състояние на макроикономическата система, от което не се формират тенденции към отклонения.

Опростен (непълнен) кейнсиански модел — изразява механизмите за постигане на макроикономическо равновесие чрез свеждане на обема на съвкупните разходи само до размера на разходите на частния сектор - разходите за потребление на домакинствата и разходите за инвестиции на чистия бизнес ($C + I$).

Модел "потребление плюс инвестиции": $Y = C + I$ - изразява графично механизма на формирането на макроикономическо равновесие в ограничения кейнсиански модел чрез взаимодействието между функцията на съвкупните разходи, формирани в частния сектор на затворена икономика (като израз на съвкупното търсене), и 45°-овата линия (като израз на съвкупното предлагане).

45°-ова линия - изразява връзката между дадено равнище на съвкупните разходи и съответното му равнище на съвкупния доход, т.е. всяка точка на кривата е израз на равенството между AE и Y . Изпълнява ролята на крива или функция на съвкупното предлагане.

Функция на потреблението - графично изражение на зависимостта между изменението на дохода и изменението на разходите за потребление.

Функция на инвестициите - графично изражение на зависимостта между изменението на дохода и разходите за инвестиции.

Функция на съвкупните разходи - графично обобщение на разходите в макроикономиката, формирани по отношение на съвкупния доход.

Равновесно равнище на националното (съвкупното) производство - постига се, когато според кейнсианската концепция за макроикономическо равновесие "потребление плюс инвестиции" се реализира принципът за изравняване на съвкупния доход и съвкупните разходи - $Y = AE$

Планирани инвестиции - размерът на инвестициите, определен под влияние на детерминантите на инвестициите.

Непланирани инвестиции - отклонения от размера на планираните инвестиции, изразяващи промени в стоковите запаси на фирмите.

Модел "спестяване — инвестиции": $S = I$ - изразява графично механизма на формирането на макроикономическо равновесие чрез взаимодействието между функцията на автономните (планираните) инвестиции и функцията на спестяването.

Функция на спестяването — графично изражение на зависимостта между изменението

на дохода и изменението на спестяването.

Ефект от изменение на инвестициите — изразява се в изместване на функцията на инвестициите в модела $S = I$, в резултат от което се изменят макроикономическото равновесие и равновесното равнище на съвкупното производство. Ефектът от изменението на инвестициите се свързва с ефекта от мултипликатора.

Мултипликатор - числов коефициент, изразяващ зависимостта между изменението на инвестициите и предизвиканите от това изменения в обема на съвкупното производство.

Обикновен (прост) Мултипликатор - установява се чрез използването на пределната склонност към потребление $M = 1 / 1 - MPC$, или пределната склонност към спестяване $M = 1 / MPS$, когато инвестициите са автономни.

Мултипликатор при частна икономика — изразява зависимостта между изменението на съвкупния доход и изменението на автономните съвкупни разходи в частния сектор на икономиката ($AE_a - c + I_a$) - $M = \Delta Y / \Delta AE_a$.

Мултипликатор при затворена икономика - установява се както при икономика без чуждестранен сектор.

Уравнение на крайните прирасти - отразява зависимостта между изменението на автономните съвкупни разходи и изменението на съвкупния доход при дадена величина на мултипликатора.

Мултипликатор на потреблението - изразява зависимостта между изменението на съвкупния доход и изменението на автономните разходи за потребление.

Мултипликатор на инвестициите - изразява зависимостта между изменението на съвкупния доход и изменението на автономните инвестиции.

Мултипликатор на правителствените разходи - изразява зависимостта между изменението на съвкупния доход и изменението на правителствените разходи.

Разходен Мултипликатор - изразява конкретната зависимост между изменението на автономните съвкупни разходи и изменението на съвкупния доход, т.е. показва с колко ще се измени съвкупния доход при дадено изменение на съвкупните разходи

МАКРОИКОНОМИЧЕСКО РАВНОВЕСИЕ ПРИ ПРОМЕНЛИВИ ЦЕНИ. СЪВКУПНО ТЪРСЕНЕ И СЪВКУПНО ПРЕДЛАГАНЕ

СТРУКТУРА НА ТЕМАТА

Съвкупно търсене - принципи и механизми на формирането му. Крива на съвкупното търсене - движение и изместване на кривата. Съвкупно предлагане - принципи и механизми на формирането му. Крива на съвкупното предлагане - движение и изместване на кривата. Краткосрочна и дългосрочна крива на съвкупното предлагане. Теория на очакванията. Макроикономическо равновесие. Краткосрочно и дългосрочно макроикономическо равновесие.

ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ

Модел на съвкупното търсене и съвкупното предлагане - теоретична концепция за изследване на макроикономическото равновесие чрез измененията в съвкупното търсене и съвкупното предлагане при променливо равнище на цените.

Съвкупно търсене — формира се от поведението на всички потребители на национални стоки и услуги - домакинства, фирми, правителство и чужденци; изразява желанието и възможностите им да придобиват национални стоки и услуги при всяко възможно равнище на цените. Установява се въз основа на съвкупните разходи (AE) в икономиката.

Съвкупно търсено количество — обемът на национални стоки и услуги, който се търси при точно определено равнище на цените: съответства на съвкупните разходи при фиксирани цени.

Ефект на богатството — изразява се в намаляване на богатството на населението (неговото благосъстояние), ако реалните покупателни възможности на икономическите субекти (реалната парична маса, с която разполагат) намаляват при увеличаване на равнището на цените; това ограничава съвкупното търсене.

Ефект на лихвения процент - изразява се във формиране на права зависимост между изменението в равнището на цените и изменението в лихвения процент - когато равнището на цените намалява и лихвеният процент намалява, което стимулира инвестиционното търсене: в резултат съвкупното търсене се увеличава.

Ефект от международната търговия - изразява се в обратната

зависимост между изменението на равнището на цените и изменението на чистия износ - ако равнището на националните цени намалява, чистият износ се увеличава и с това съвкупното търсене нараства.

Крива на съвкупното търсене — илюстрира съвкупното търсене при всяко възможено равнище на цените; има отрицателен наклон и изразява обратна зависимост между измененията в съвкупното търсено количество и равнището на цените.

Ценова детерминанта на съвкупното търсене - отразява равнището на цените и определя обема на съвкупното търсено количество. Проявява се чрез ефекта на богатството, ефекта на лихвения процент и ефекта на валутния курс.

Неценови детерминанти на съвкупното търсене — съвкупност от неценови фактори, под влияние на които приравни други условия кривата на съвкупното търсене се измества.

Изместване на кривата на съвкупното търсене — предизвиква се от действието на неценови детерминанти приравни други условия и изразява изменение на съвкупното търсене.

Съвкупно предлагане.

Съвкупно предлагано количество.

Крива на съвкупното предлагане.

Факторна (ресурсна) лимитираност на съвкупното предлагане.

Краткосрочна крива на съвкупното предлагане - формира се в зависимост от съотношението между действителното и очакваното равнище на цените; има положителен наклон; колебае се около потенциалното равнище на съвкупното производство.

Детерминанти на съвкупното предлагане.

Действително равнище на цените - отразява текущите изменения в равнището на цените под влияние на различни фактори. Може да се установява на, над и под потенциалното равнище на производството в резултат от взаимодействието между съвкупното търсене и краткосрочното съвкупно предлагане.

Очаквано равнище на цените - формира се на потенциалното равнище на производството.

Естествено равнище на безработица - формира се при потенциалното равнище на производството и в теоретичен аспект се приема за постигане на пълна заетост. Допуска отклонение от абсолютната заетост поради естествени причини, свързани с кратковременна безработица при смяна на работното място.

Дългосрочна крива на съвкупното предлагане - приема формата на права вертикална линия, която се установява на потенциалното равнище на съвкупното производство при пълна заетост.

Изместване на кривата на съвкупното предлагане.

Краткосрочно макроикономическо равновесие при модела AD — AS - формира се от взаимодействието (пресичането) на кривата на съвкупното търсене и кривата на краткосрочното съвкупно предлагане.

Дългосрочно макроикономическо равновесие при модела AD — AS - формира се при пресичането на кривата на съвкупното търсене и дългосрочната крива на съвкупното предлагане на равнището на потенциалното производство при пълна заетост.